

— A Föld csillagon nyüzsgölődnek, Uram — jelentette az őrálló szeráf, aki az Ur lélekzését leste a trónus lábánál és parancs nélkül nem mozdulhatott onnan.

— A Földön? A Földön? — tünődött el az Örökkévaló. — Igen, tudom már, az a kis csillagmorzsa, amelyen ember él a mi képünkre és hasonlatosságunkra.

Kicsit gondolkozott, aztán parancsot adott az őrtállónak, hogy a földi halhatatlanság csarnokából rendelje színe elé az emberiség legnagyobbjait.

A szeráf megborzongott, mert tudta, hogy a halhatatlanság csarnoka hideg és komor terem, de mégis engedelmeskedett, meleg rózsaszín fényt takarva magára.

— Itt vannak, Uram!

— Bocsásd be őket egymás után.

Mózes volt az első a kötáblákkal.

— Mit adtál te a népnek? — kérdezte tőle az Isten.

— Én adtam neki a törvényt.

— Mit csinált belőle?

— Bünt...

Nagy Konstantin volt a második, kezében a keresztes lobogóval.

— Mit adtál te a népnek? — kérdezte ismét az Ur.

— Én az oltárt adtam neki.

— Mit csinált belőle?

— Máglyát...

Nagy Károly következett, hóna alatt a capituláriák kódexével.

— Mit adtál te a népnek?

— Én adtam neki a rendet.

— Mit csinált belőle?

— Zűrzavart...

Napoleon is bedobbant, szürke kabátján szikrázó csillaggal.

— Mit adtál te a népnek?

— Én adtam neki a dicsőséget.

— Mit csinált belőle?

— Szégyent...

Az Ur fölkelte trónusáról és megkereste egyszülött Fiát. A szírványhid fejénél ült fehér ruhában és ujjával szavakat írt a gyémántporba.

— Hát te mit is adtál az embereknek odalent?

— Én adtam nekik a szeretetet.

— Mit csináltak belőle...?

Krisztus nem felelt, csak átszurt tenyerébe temette arcát és sirt...

A RÖZSEKIRÁLY

(Az erdő titka.)

Ifjúsági színmű *karácsonyra.*

Irtá: JÁRTAS RÓZA.

Személyek:

Gyuri 8 éves }
Juliska 9 éves } testvérek.

Asszony — édesanyjuk.

Jolán, az uraság leánya.

Margit, Jolán barátnője.

Uraság, Jolán atya.

Péter, a rossz fiu.

Cselédleány.

Szin: Erdőrészlet. Nagy vastag fatörzs oldalán egy fakeretbe foglalt Mária-kép.

1. Jelenet.

Gyuri (vállán botra fűzött rőzsekévével jön a színre. A kép elé lépve leteszi válláról.): Jaj, de elfáradtam már, — pedig nem is olyan nehéz ez a rőzse... Éhes is vagyok. Szegény édesanyám pedig nem tud még főzni, olyan beteg... Ő is megenné, ha valami jó ételt kapna valakitől! — Juliska igaz, otthon van mellette, de ő sem tud még főzni, hiszen alig mult kilenc éves... De nincs is semmi ennivalónk otthon... (A kép elé fordulva imára kulcsolja kezét.)

Margit és Jolánka (a bokrok mögött megjelennek, úgy, hogy Gyuri nem láthatja őket s onnan hallgatják a fiu imáját).

Gyuri (imádkozva): Mária, Jézuska anyja, Te mindenkit segíettél, segíts meg bennünket is, hogy édesanyánk meggyógyuljon... és főzhessen mindnyájunknak... Hiszen, ha édesapánk élne! De ki tudja, merre halt meg a Hazánkért... (Gondolkozik... szeméit törli.) Szűz Mária, légy Te édesapánk helyett segítőnk!... (Zsebéből egy összehajtogatott papírlapot vesz elő.) — Nézd, erre a papírra írtam rá, hogy mi kellene nekünk. (A Mária-kép elé teszi egy kis nyílásba.) — Egy kis liszt, kenyerünk, zsírunk sincsen... Rőzsét ad az uraság, megengedte, hogy összeszedjük a gallyakat... De már olyan hideg van... Kis meleg ruha is kellene mindnyájónknak. Hiszen ha édesapánk élne... nem is lenne ez így... (Bokor-rezzenés. — a fiu egy pillanatra arra néz, majd folytatja.) — Mária, Anyánk! Segíts meg! hogy mi is jól lehessünk együtt hárman, Juliska, édesanyám és én... Ugy szeretném, ha vasárnap mi is elmehetnénk mind a templomba, misére... mint a Szabó Laciék! De édesanyánknak nincs meleg ruhája, se cipője, meg nekünk se... Szűz Mária, Jézuska Anyja! — ugy-e meghallgatod kis szolgádat? — és el fogod olvasni az én leveletem? Hiszen karácsonykor oly sok gyermek ír levelet az Égbe... Most én is írtam... Nem játékot kérek benne, hanem kenyeret, meleg ruhát... De legelőször is azt, hogy gyógyítsa meg az édesanyámat a Jézuska... Te

olyan szépen nézel rám! Ugy-e, megsegítség bennünket? Vigyáztam ám és egy pocát se ejtettem a levelemben, — a Te kedvedért. Szűz Mária, édesanyánk...

(Harangszó hallik.)

...Jaj, már Urangyalára harangoznak, sietek! (Fölveszi a rózsét.) Otthon már vár beleg édesanyám és Juliska. Talán már hideg is a szobájuk, várják a rózsét... (Megemeli a kép felé kalapját:) Édes Szüzanyánk, vigyázz ránk!... (El.)

2. Jelenet.

(Margit és Jolán nagyobbacska leányok, komoly ruhában, előlépnek.)

Margit (szemeit törli): Hallottad?... Szegény fiu! Csodálom, hogy édesapa nem tud a kis hős nyomorgó családjáról. Igaz, nem régen jöttek csak ide lakni.

Jolán: Most mi fogunk segíteni rajtuk, Szűz Mária nevében. Én minden fölösleges ruhámat össze fogom szedni, és idehozom a Mária-kép elé, — titokban. Hadd találja meg e jó fiu.

Margit: Tudod mit, Jolánka? Kiveszem a levelet, hadd olvassa el a levelet apa is. (Kiveszi a levelet és olvassa.) ...Ez lesz a mi legkedvesebb ajándékunk: — titokban jót tenni. Titokban másnak örömet szerezni.

Jolán: Óh, be nagyszerű lesz!

(Mindketten el.)

(Függöny.)

3. Jelenet.

Uraság (megfelelő öltözkében jön s a Mária-kép előtt megáll): Ez az a fa... Ide tette az a kis ártatlan fiucska a levelét... amely az én árva leánykámnak oly nagy örömet szerzett. Mióta édesanyja meghalt, még nem is láttam így örülni! (Elgondolkozva.) Csodálatos szépsége a léleknek: a jóság. S jól mondja a költő: »Drága kincs a hit! Tünni és remélni megtanít!« ...Ez a kis fiu nagyon jó, — és nagy a hite! (Ellépdél.)

4. Jelenet.

(Jolán és Margit, meg egy cseléd, fején kosárral, amelyben sok csomag van. Lesegítik a leány fejéről.)

Jolán: Így, most pedig rakjuk szépen a szentkép alá. (Közben egy levelet tesz a kép mellé.) Ebben a levélben megírtam, hogy bátran elvihetik e csomagot, mert minden az övék, amit itt találnak. Nehogy az anyjuk megijedjen, hogy valami idegen jószágot visz haza a fia.

Margit: Milyen okosan elgondoltad, Jolánkám!

Jolán: Ugy-e? Az embernek bizony előrelátónak és tapintatosnak kell lenni.

Margit: Dehát kitől tanultál te ilyen okosságot és ilyen jó gondolatokat?

Jolán: Hát csak úgy gondoltam, úgy születtem, talán úgy örö-

költem és őrangyalom vezette a gondolataim; vagy pedig boldogult édesanyám sugta meg nekem az égből; ott fent mindent tudnak és látnak. (Fölnéz.)

Margit: Igaz. Én ha száz esztendősen leszek, még akkor is hiszem azt, hogy abból a sok-sok, megszámlálhatatlan kis csillagból az angyalok és az üdvözült jámbor lelkek néznek le a földre. A Holdból Szűz Mária Anyánk néz — és a Napból meg a jó Isten. Bizony, úgy is van. Azért is nem lehet a Napba tekinteni! Ugy-e, mikor Mózes lejött a Sinai hegyről s hozta magával a két kőtáblán az Isten Tízparancsolatát, milyen fényesség támadt! Nem mertek ránézni az emberek, akik vele voltak. (E beszéd alatt minden csomagot elhelyeznek a fa alatt.)

Jolán: Így ni, — most már minden készen van...

Margit: Jézuska biztosan meg van elégedve munkánkkal.

Jolán: Bizony, mert mi is karácsonyi angyalok lettünk!

Margit: Bár mindig azok maradhatnánk...

Jolán: Csak akarnunk kell, úgy lesz, Isten mindenkit megsegít!

5. Jelenet.

(Az Uraság jön, Jolán édesatyja.)

Uraság: No, édes gyermekeim, megvan már minden?

Jolán: Meg, édesapám. Most aztán elmegyünk innen félre, a lombok közé, s ott fogunk várni, mikor jön a kisfiu és leány testvérkéje. Gondolom, mekkora lesz az örömük!...

(Menni készülnek s eközben mondják:)

Margit: Tudod-e Jolánkám, mi hiányzik még?

Jolán: Mi? Amit csak jónak láttam, mindent becsomagoltam: élelmet, ruhát, pénzt...

Margit: Karácsonyfa...

Jolán: Jé, igazad van! De most már elkéstünk vele kissé. Minden percben itt lehetnek a szegény gyermekek, s nem szeretném a meglepetés édes örömét elrontani. De volna egy gondolatom! (Odafordul édesapjához:) Apa, ugy-e megengednéd, hogy estére egy kisebb karácsonyfát földiszítve elküldenék a János kocsissal, ezeknek a szegény árváknak. Persze titokban. És az ajtajuk elé tenné...

Uraság: Hogyne engedném meg, kedves leánykám. A karácsony örömnép, hadd örüljenek. Sőt, még egy koci fát is küldök nekik.

Jolán, Margit (egyszerre): Jaj, de jó lesz! Gyönyörűen fel fogjuk díszíteni!

Margit: Olyan szép lesz, hogy még az angyalok is mosolyognak örömükben!... Pszt! Csend!

6. Jelenet.

(Gyurka és Juliska jönnek. Előbb csak ágzörrenés s a kisleány beszéde hallik.)

(Juliska): Erre van az a fa, Gyurica?

(Gyurka): Erre. Mindjárt odaérünk. Rajta van Szűz Mária képe is, amint karjában tartja a kicsi Jézust.

(Kérnek a színre, a fához, hirtelen megállnak, nagy meglepetésükben összecsapják kezüket.)

Gyurka: Jé! Nézd csak, Juliska! Mennyi csomag! Tudtam biztosan, hogy a drága édes Szűz Mária Édesanyánk meghallgatja a kérésem, és elolvasta a leveletem.

Juliska (letérdelve a kép elé): Köszönjük édes Szüzanyánk, Jézuska Anyja, köszönjük!

(Gyurka is mellé térdel, leveszi kalapját s együtt hangosan imádkozzák az Üdvözlégyet. Utána fölállnak.)

Gyurka: De most aztán szedjük össze a csomagokat! (Szedegetik, egyenként nézik s ölükbe, karjukra halmozzák.) Már nem is bírom el... annyi...

Juliska: Jaj! Gyurica! én még sem merem hazavinni ezt a sok ajándékot!

Gyurka (ájdékon néz rá): Miért? Hiszen nincs itt a levelem a kép alatt! És ez azt jelenti, hogy elolvasta Szűz Mária Anyánknak az anyagát a levelet...

Juliska: Aztán nem volt pocás az írásod?

Gyurka (büszkén): De nem ám! Csak vigyázok, ha az Égbe irok! (Ekkor szemébe ötlök az odatett levél.) Jaj! nini! Egy levél! De nem az enyém, mert ez finom papír és borítékban van!

Juliska (nézi): Az ám! Tudod mit? Elvisszük a levelet édes anyánknak, és addig nem is viszünk el innen semmit se, amíg édesanyánk el nem olvassa.

Gyurka: Nem! Te, Juliska, szaladj haza a levéllel, én addig itt maradok és őrzöm az ajándékokat. Hátha addig elviszi valaki!

Juliska: Dehogyan viszi! Eddig nem vitte el?

Gyurka: Mindegy, Juliska, csak szaladj el, édesanyánk ott mos a Kovácséknál. (Jolánka el.)

7. Jelenet.

Péter (rossz fiú jön és Gyurkához): No, te rözsékirály! Mit bujkálsz erre?

Gyurka: Nem bujkálok én, csak édesanyámat várom, meg Juliskát.

Péter: Te anyámasszony katonája!

Gyurka: Hadd legyenek az! Ha a te anyád is olyan beteges volna, oszt néked se élne az édesapád, te is otthon lennél és szednéd a rözsét, mint én...

Péter (kevélyen, csufolódva): De nem szedem ám! mert nekünk van földünk, szőlünk, házunk, mi gazdagok vagyunk!

Gyurka: Könnyen van; lehet is, a te apád nem volt a háborúban, mint az enyém!

Péter: Nem hát, mert sánta.

Gyurka: Akkor ne bánts meg! Mert az én apám hős volt és a Hazánkért, meg mindnyájunkért halt meg! Tiértetek is! (Szomorúan lenéz a földre s szemeit törli.)

Péter (lassabb hangon, leülve Gyurka mellé, megsimogatja a fejét): Iszen csak meg akartalak kissé bosszantani, hogy birkózásra csábítsalak!

Gyurka: Nem haragszom én rád azért, hogy lenéztél, csak fáj. És az én apám nem jussolt földekért, mint a tied. De ha nagy lesznek

és dolgozni tudok, majd összegyűjtöm a keresetemet és lesz nekünk is földünk. Már gyűjtöm is, meg Juliska is, azt a néhány fillért, amit itt-ott a jó emberektől szoktunk kapni. Beletesszük a kis perselybe. Iszen te is hallottál már az iskolában róla, hogy gyűjtsük kis pénzünket s máre nagyok leszünk, a pénzünk is veünk növekszik és veszünk rajt földet. Így leszünk mi is honfoglalók. Ne legyen idegeneké a magyar föld. Így mondta a tanító ur is az iskolában...

Péter: Én nem hallottam... mert akkor éppen egy kövér dongólegyet lestem... hogy hányszor üti magát az ablaküveghez. Tizenötször ütdött oda mérgében, amíg a tanító ur beszélt.

Gyurka: De erre a versre csak emlékszel, amit akkor leirtunk:

FÖLDET VESZEK, HA NAGY LESZEK.

*Édesanyám, édesapám!
Van nekem egy kis skatulyám.
Ebbe gyűjtöm fillérkémét,
Félrerakott pénzecskémét.*

*Mától kezdve cukor, játék
S mindenféle szép ajándék
Nem kell nekem. Csak a pénzem!
Hadd teljék meg kis erszényem!*

*Hadd gyűljön a földem ára:
Nagy koromnak boldogsága;
Gyűljön bőven a zsebembe,
Zseheimből a — perselybe.*

*Földet veszek, ha nagy leszek!
Más örömet nem keresek!
Hadd gyűljenek az ezresek:
Ami munkámmal keresek!*

*Így leszek majd földesgazda,
Honfoglaló, földetvédő
Szentigazi magyarfajta!
Hallod? — Rajta!*

*Ne birja a Hazám földjét,
Ne turkálja idegen nép!
Magyar vér volt annak ára:
S csak magyarnak maradhat az
Mindörökre birtokába!*

(Jártas Róza.)

Péter: No iszen abból az egy-két fillérből bizony sohase lesz annyi pénz, amennyiből egy kis földet tudnál venni. Majd az is akkora lesz, mint az öreganyám konyhaköténye!

Gyurka: Már megint csufolódól? Pedig te is azt hallod az iskolában, amit én... Arra nem gondolsz, hogy: Sok kicsi sokra megy!

Péter: (vállát vonogatja).

Gyurka: Nem hallottad a tanító ur példáját a méhecskékről? Ugy-e? azok is csöppenként gyűjtik a mézet és — utoljára tele lesz a kaptár!

Péter: Már látom, nem akarsz birkózni, hanem ahelyett prédikálsz nekem! (Fölállva.) No, nem jössz? Melyikünk erősebb? Próbáljuk ki! (Birkózásra áll ingerkedően.)

Gyurka: Nem mehetek, Péter, mert ide várom az édesanyámat, meg Juliskát. Nézz oda! (az ajándék felé mutat). Ezeket mind a Jézuska küldte Szűz Mária által... nekünk karácsonyra...

Péter (meglepődve néz arrafelé): Nini! mennyi stanicli! csomag! Ejnye! mik lehetnek benne? Nézzük meg. (Oda akar menni.)

Gyurka (eléje áll tiltó karnyújtással): Ne nyulj egyikhez se! ezek nem a tieid!

Péter: Nem bántom, no! ne félj! De hát honnan tudod, hogy mind a titek? Hátha az Uraságék hagyták itt? Mi?!

Gyurka (megijedve áll el): Az uraságé?... az nem lehet, mert...

Péter: Miért?

Gyurka: Azért, mert én irtam ám egy levelet a Jézuskának, Szűz Máriának és ide tettem a kép elé... És ma már a levelem helyett ezeket a csomagokat találtuk itt, Juliskával. Ő most elhívja édesanyánkat ide a Kovácséktól, oszt el is visszük innen... mert én tudom, hogy a Jézuska küldte nekünk az Égből...

Péter: És te csacsi, elhiszed ezeket? Na, elmehetnél vissza az óvodába... oda is az apraja közé... (gunyosan nevet).

Gyurka: El is hiszem! Mert igaz, hogy mindent a jó Isten ad!

Péter: De a karácsonyfát, meg ezeket se a Jézuska küldte... Valaki idetette...

Gyurka: Pedig mégis a Jézuska küldte, ha nem hiszed, kételkedj. A te bünöd lesz! Én hiszem!

Péter: Még bajba is jöhettek, ha ezeket elviszitek innen!

8. Jelenet.

(Ágzörrenés. Uraság, Jolán, Margit hirtelen előlépnek.)

Uraság: De nem jönnek ám bajba a Gyurkáék, mert ezeket az ajándékokat a kisasszonykák (feléjük mutat) tették ide mind. Őket erre vezette a jó Isten sugallása, s ők olvasták el a Gyurica levelét. Ezt tudd meg Péter fiam, és soha többé ne légy csufolódó és kevély arra a kevés jószágokra, ami van; mert mire te megnősz, addig el is fogyhat az a kis birtok. És majd meglátom, tudsz-e szerezni a keresetedből egy akkora darab földet, mint az öreganyád konyhaköténye? És ha ilyen hanyag vagy a tanulásban és csufolódó? A szived sem valami jó. Olyan, mint a lyukas fazék, minden kifolyik belőle, ami szépet, jót az iskolában tanultok. (Péter elpirul a szégyentől és lesujtva áll.) — Az előbbi beszélgetéseket kihallgattam. Most már ismerlek: ki fia vagy. Elmehetsz (ujjával távozást parancsolva), de többé ne légy olyan, mint most voltál. Mindenki jó lehet, csak

akarjon!

Péter: (némán elsompolyog).

Gyurka (utána lépve sugja): Ne haragudj rám, Péter, én nem haragszom...

Péter: (bosszusan rántja el a kezét Gyurkától).

Uraság (Margit és Jolán felé): Milyen nemes lélek van e fiuban!

(Kivülről behallik Péter bosszus kiáltozása: »Rőzsekirály, Rőzsekirály...«)

9. Jelenet.

Asszony (belép a színpadra, az ellenkező oldalon, a kép felől, karján fejkosár. *Juliska* és *Gyurka* anyja): — Adjon Isten jó estét! Nagyságos ur és kisasszonykák! kezüket csókolom!

Juliska (halkan): Kezüket csókolom.

Uraság: Adjon Isten maguknak is jóasszony. Lám itt van a jó kisfiáért és leánykájáért a jutalom. A jó Isten meghallgatta a fia — *Gyurka* — könyörgését.

Asszony (szemeit töröli, fejét ingatja csodálkozva): Valamit mondott *Juliska* *Gyurkáról*, de nem akartam hinni neki. Igaz lenne ez? Édes jó Istenem!

(*Gyurka* és *Juliska* édesanyjukhoz simulnak.)

Gyurka: Igaz bizony, édesanyám! A levelem elolvasták az Égben.

Jolán: Minket meg erre vezérelt a jó Isten...

Margit: Megtáláltuk mi is, és elolvastuk a leveledet... No de most hurcolkodjanak haza, mert hideg van nagyon és estére jár. *Panni* (hátraszól a cselédleánynak), segíts te is nekik! (Elindulóban.) Isten áldja meg jó asszony!

Asszony: A jó Isten áldja meg a Nagyságos Kisasszonykákat és egész családjukat is minden lépésükben. Köszönjük szépen jószágukat.

Gyurka és *Juliska:* Köszönjük szépen! Isten fizesse meg!

Uraság: Nekem meg lesz gondom ezután a családjára.

Asszony: Alázatosan köszönöm Nagyságos Ur jószágát...

10. Jelenet.

Asszony: Óh, édes jó Istenem... Szüzanyám! Édes gyermekeim! (Átöleli őket és imára térdelnek a kép elé. Néhány percig csend. Majd felállnak, összeszedik a cselédleány segítségével a csomagokat.)

Panni: Drága jó emberek!

Asszony: Nagyon megáldja őket még a jó Isten! (Ezalatt távoznak, visszafordulnak.) Drága szent hely! Üdvözlégym *Máriám!*...

Gyurka: Ide máskor is eljövünk imádkozni... Ugy-e édesanyám? megköszönni a jó Szüzanyának és a Jézuskának, hogy meghallgatták kérésünket.

Juliska: Én is eljövök...

Anyá: Eljövünk, gyermekeim, minden karácsony előtt és *Mária*-ünnepeken... (Elmennek.)

(Kintről behallatszik, amint a két gyermek hangosan találgatja: mi lehet a csomagokban.)

Juliska: Egy hajas baba...

Gyurka: Nekem meg egy ló... kocsi... trombita is...

(Néhány percig csend, üres a szin, majd harmóniumon felhangzik halkán: *Csordapásztorok* dallama.)

11. Jelenet.

(Uraság, Jolán és Margit kilépve a színre.)

Jolán: Már eddig talán oda is értek a karácsonyfával... ott áll az ajtajuk előtt; az udvaron meg a tüzelőfa.

Uraság: A Gyurkát okvetlenül kitaníttatom, mert jóeszű és becsületes, jellemes gyermeknek látszik.

Jolán: A Juliskát pedig magamhoz veszem, ha kikerül az iskolából, és nagybabcská lesz, szobalányt nevelek belőle.

Margit: Az édesanyjuknak is találunk majd munkát a kastélyban, vagy a gazdasági udvarban, ne végezzon olyan nehéz munkát, mint most. A mostani majorosné öreg már ugyis, jó lesz melléje, — ugy-e édesapám? nincs ellene kifogásod?

Uraság: Dehogy, jó lesz, leglább kitapasztaljuk további viselkedésüket és szorgalmukat. Az asszony fiatal, munkabíró, becsületes, mindent gyermekeiért tesz. De azért ne támaszkodjanak egészen a segítségünkre. Az anyát, ha bőségesen segitenénk, elszokna esetleg a munkától, s gyermekeinek rossz példát mutatna.

Margit: Igaz, lám, mennyire okosan és körültekintően kell még az ilyen jócselekedetet is végeznünk. Már az is jól esik nekik és bátorítólag hat az anyára, hogy gondolunk rájuk s mellettük vagyunk. Még pedig nem üres kézzel.

Uraság: De ha most hirtelen kiemelnénk őket megszokott szerény körükből, s minden gondtól fölmentenénk az anyát, csak azért, mert hadiözvegy, ellustulhatna s könnyelmű, esetleg követelő is lehetne.

Jolán: En nem egészen osztom ezt a nézetet. Ő a munkában és szerény életmódban nőtt fel. Aki a dolgoz élet arányértékét megtanulta ismerni és szeretni, abból nehezen válnék dologtalan és könnyelmű ember. És aztán, az édesapát még sem tudjuk nekik visszaadni.

Uraság: Én atyailag fogok róluk gondoskodni, amíg csak élek.

Jolán: Drága, jó, okos édesapám! (Megsimogatja karját.)

Uraság: Jól van kedveseim! Isten éltesse a jószívű leányokat! De most már menjünk haza, gyermekeim. Este van, harangoznak... (Harangzugás hallik. Uraság kalapját levéve, Jolán és Margit a Mária-kép elé állnak pár pillanatig s fejhajtva távoznak.)

(Függöny.)

12. Jelenet.

(30 év múlva ugyanott. Idős, fáradt férfi jön. Péter, a rossz fiu, vállán egy kéve rőzse, kapanyélre fűzve. Megáll a szentkép előtt s felsóhajt — közben leemeli válláról a rőzsét.)

Péter: Itt, ezen a helyen történt... (körülnéz) éppen ma 30 esztendeje. Megöregedtem, de sohasem feledhetem el. Mintha csak a jó Isten büntetne. Lám, szegény lettem, mire legénysorba kerültem. Azt gondoltam, elég, ha az apám s anyám dolgoznak, attól is hizik a föld.

En meg... Bűnösök menedéke... (a Mária-képre néz bánatosan) én meg... csak mulattam... henyéltem... testvéremmel, a Terával csak parádéztunk; divatos, uras ruhába jártunk, mert kiköveteltük otthon, kivált a Tera, a cifra Tera! a »szép Tera«, ahogyan nevezték, esufozták a józan ismerősök. S élveztük szüleink verejtékes munkáját. Semmibe se vettük intésüket... feddéseiket... könnyeiket (kezébe temeti arcát és zokog). (Csend.)

...És most napszámba járok... Rözsét is szedek hazafelé utamban, hogy mire beköszönt a tél, legyen a gyermekeimnek is egy kis meleg hajléka... a más házában... A Tera már a Szegényház lakója régen... és a parádé, a gazdag leány a koldusok közé jutott... A dologtalanság és a cifrázkodás — aminek az árát nem tudtuk megkeresni — odavezette a Szegényházba.

(Mialatt Péter így kesereg, lassan, óvakodva lépdél a színre Gyuri. Uri ruhában (vadászós) s figyelve nézi a férfit, aki háttal van fordulva neki. Hallgatja beszédét sajnálkozó fejcsóválással. Az utolsó szavaknál melléje lép.)

Péter (nem ismeri meg, de köszönti): Adjon Isten jó estét, tekintetes ur.

Gyurka: Adjon Isten neked is... Péter. (Feléje nyújtja kezét.)

Péter (felnéz rá bátortalanul, idegenül).

Gyurka: Hát nem ismered föl bennem a Gyuricát? A »Rözsekirályt«? Péter?

Péter (szégyenkezve fordítja félre a fejét): Óh, csak nem maga az tekintetes ur?

Gyurka: De bizony, én vagyok! Itt töltöm a karácsonyi ünnepeket jó nevelőapámnál, az uraságnál... Az imént véletlenül hallottam panaszkodat, bűnvallomásodat... amint itt, a szentkép előtt fohászkodtál... Hát valóban nem hittem volna mégsem, hogy egykor, férfikorban, zselérképen keresd meg a kenyeredet... napszámba dolgozzál...

Péter: Bizony, én sem hittam volna soha... (Léhajtja fejét.) De megbüntetett a jó Isten dologtalanságomért; elégedetlen voltam jó szüleimhez; az iskolában nem tanultam, eljátszottam az időt... amit tanulásra kellett volna fordítani. Saját magam vallottam kárát, mert saját magam raboltam meg... és a kis családomat...

Gyurka: De, látod, Péter, jó az Isten; még a rosszat is jóra fordíthatja. S megsegít, amikor legnagyobb a bajunk... Tudom, munka és kenyér nélkül vagy. E drága szent helyen 30 év előtt mi is így szenvedtünk, mint most te...

Péter: Csakhogy ti ártatlanul, — de én megérdemlem sorsom, mert magam kerestem.

Gyurka: Szeretem őszinteségedet. Ha akarod, elszegődhetsz nevelőapámhoz vincellérnek. Meg fogom kérni őt, s biztosan megfogad. Jó fizetést, lakást kapsz. Aztán nem kell már félned attól, hogy nincs munka, nincs kenyér...

Péter (örömmel): Óh, tekintetes ur! Az Isten áldja meg jóságát! nemes szívét!

Gyurka: Gyermekeidre — ha érdeemesek lesznek rá — lesz

majd gondom. Ne busulj!

Péter: Tekintetes ur, hiszen én megbántottam oktalan gyermekkoromban... s mégis elhalmoz jóságával?... **Meg nem érdemlem...**

Gyurka: Én már régen megbocsátottam. Isten parancsa, hogy megbocsássunk... feledjük el a sértést, kivált te, meg is bántad, meg is bűnhődtél már. Jó és szép, hogy beismerted hibáidat; az előbb hallottam minden szavad. Az én szívemet idevonzza minden évfordulón, karácsony táján e drága, édes Kép... ahol oly csodamódon megsegített a Szüzanya... Csodálatos, hogy 30 év óta ma találkoztunk először.

Péter: Jól van ez így. Megbűnhődtem s ma igen boldoggá tett a tekintetes ur jósága és az, hogy szinte alig merek hinni füleimnek, hogy rendes kenyérhez jutottam és négy gyermekem gondviselőt nyert az áldott szívű tekintetes urban. A jó Isten áldja meg minden lépését és gondolatát.

Gyurka: Jól van, Péter, most menj haza és délután eljöhatsz, megbeszéljük nevelőapámmal a vincelléri kötelelességeidet.

Péter: Igen köszönöm. El fogok menni... Isten és a Boldogságos Szüzanya áldása kísérje mindnyájukat...

Gyurka: Mindnyájunkat, Péter...

(Függöny.)

Karácsonyiák

*Ezüstfenyők a népes utcasarkon
Vásárra várnak, — karácsony leszén.
Jöttek a messzi havas Hargitáról,
Ott születtek a székelj hegyeken.*

*Bénán, szomorun várják sorsuk tettét,
Nem zugják többé a havas dalát,
De holtukban is lehelik a bércek
Gyopárvirágos, édes illatát...*

*Jézuskát váró gyermekszívek mélyén
Öröm csilingel, édes láz lobog...
Figyeljete csak! — kocdán már az ablak,
Ave-t dalolnak künn az angyalok.*

*A Jézuskáért mindenütt epednek,
Valamit mindig várnak a szívek...
Hány boldog álmod váltanak valóra
A gyertyafényes, halott fenyvesek!*

*Sorsuk komor, de igaz, mint az élet:
Allni büszkén az őrszem hős helyét,
S egy sziporkázó végső fölgyúlással
Megszentelni a mások örömét...*

(György Lajos.